

สรุปประเด็นให้สัมภาษณ์

ของ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ในรายการ “จุดเปลี่ยนประเทศไทย” เรื่อง “การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง NBT)

วันจันทร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙

การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

ด้วยร่างรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นปัญหามาช้านาน ไม่ใช่เฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จึงได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว โดยได้มีการปฏิรูปหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ศาล อัยการ ตำรวจ และทนายความ ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยได้บัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร” ซึ่งมาตรานี้เป็นหลักของกระบวนการยุติธรรม

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังจากร่างรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับแล้วทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมต้องกำหนดกลไก ขั้นตอนการดำเนินงาน ระยะเวลาการดำเนินงาน ปรับปรุงการสอบสวนคดีอาญา โดยแต่ละหน่วยงานต้องไปกำหนดกฎเกณฑ์ จึงได้มีการบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ง. กำหนดว่า “ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมให้เกิดผลต่อไป คือ

(๑) ให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้าและมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้รวมตลอดทั้งการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม

(๒) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสมกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความและสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญารวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกันเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก

(๓) เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ให้มุ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

(๔) ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพโดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่อำนาจและภารกิจของตำรวจให้เหมาะสมและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพมีหลักประกันว่าข้าราชการตำรวจจะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมได้รับความเป็นธรรมในการแต่งตั้งและโยกย้ายและการพิจารณาบำเหน็จความชอบตามระบบคุณธรรมที่ชัดเจนซึ่งในการพิจารณาแต่งตั้งและโยกย้ายต้องคำนึงถึงอาวุโสและความรู้ความสามารถประกอบกันเพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่ตกอยู่ใต้อาณัติของบุคคลใดมีประสิทธิภาพและภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน”

ส่วนกรณีการปฏิรูปองค์กรตำรวจนั้น ตำรวจซึ่งเป็นต้นทางของกระบวนการยุติธรรม และมีภารกิจมาก รวมทั้งมีความใกล้ชิดกับประชาชน คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงได้เล็งเห็นความสำคัญขององค์กรดังกล่าว จึงได้มีการปรับปรุง แก้ไขภารกิจของตำรวจให้มีความเหมาะสม การได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมรวมทั้งการแต่งตั้งโยกย้าย ให้มีการเลื่อนตำแหน่งตามขั้นตอน โดยการใช้ระบบคุณธรรม ความสามารถ ระบบอาวุโส เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ตำรวจทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงได้มีการตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งขึ้นพิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยมีการกำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๐ กำหนดว่า “ในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตาม มาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๔) ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งประกอบด้วย

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นที่ประจักษ์และไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจมาก่อนเป็นประธาน

(๒) ผู้เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตำรวจซึ่งอย่างน้อยต้องมีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติรวมอยู่ด้วยมีจำนวนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นกรรมการ

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นที่ประจักษ์และไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจมาก่อนมีจำนวนเท่ากับกรรมการตาม (๒) เป็นกรรมการ

(๔) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม และอัยการสูงสุด เป็นกรรมการ

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

เมื่อครบกำหนดเวลาตามวรรคสองแล้วถ้าการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จให้การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจดำเนินการตามหลักอาวุโสตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในภาพรวมของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบในทุก ๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการทุจริต คอร์รัปชัน รวมทั้งมีกฎหมายคุ้มครองประชาชนที่แจ่มเบาสบายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวด้วย

โดย ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการ

ประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน

ในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

